

Utveckla Cultural Studies

(Eller: Håll gruset kvar i maskineriet)

SIMON FRITH har sedan 1987 varit co-director vid John Logie Baird Centre och professor i engelska studier vid Strathclyde University, Glasgow. Från och med 1 augusti 1999 tillträder han en professur i film och mediastudier vid Stirling University, Skottland. Från 1995–1999 var han director för Economic and Social Research Council Research Programme on Media Economics. Hans egen forskning har fokuserats på populärmusik, och hans senaste bok är *Performing Rites. Evaluating Popular Music*, Harvard University Press, 1996.

En paradox till att börja med. Oavsett vilken objektiv måttstock man använder så är *cultural studies* ett av de mer iögonfallande akademiska framstegen under de senaste tjugofem åren. Ett ämne som vid början av 1970-talet egentligen inte existerade som sådant är nu väletablerat; de flesta universitet har cultural studies-kurser och det finns en mångfald av cultural studies-institutioner och examina; det finns lärare, lektorer och professorer i cultural studies; akademiska förlag har fylliga cultural studies-listor och det finns ett ständigt växande antal cultural studies-tidskrifter. Kanske ännu mer påtagligt är att *cultural studies*, som en löslig beteckning på en särskild sorts vetenskaplig inställning (tvärvetenskaplig, metodologiskt självreflexiv, intresserad av samspelet mellan materiella och symboliska faktorer och som tar det marginaliserade och det populära på allvar) kan upptäckas inom alla humanistiska ämnen och på många håll inom samhällsvetenskap.¹ Det är en inställning som fått tydligt genomslag inom journalistik och i media (speciellt i TV:s behandling av kulturfrågor).² Bara som kunskapssociologiskt fenomen är det anmärkningsvärt; skapelsen av ett nytt vetenskapligt fält på ett par akademiska generationer.

Men fortfarande . . . även om olika cultural studies-akademiker har byggt upp sitt anseende, publicerat sin forskning och belönats med lärosäten, så har de fortsatt att rusta till strid. Å ena sidan balanserar reaktionen på kritik på gränsen till det paranoida; å andra sidan finns det en nästan manisk gränsbevakning för att försvara *riktiga cultural studies* från inkräktare. Jag har varken plats eller lust att dokumentera det här (även om jag vet av egen erfarenhet att om man identifieras som kritiker av cultural studies så behandlas man som en fiende); kanske bästa sättet att

komma åt vad jag talar om är att läsa ett par av reaktionerna på Peter Goldings och Marjorie Fergusons samling *Cultural Studies in Question* (London 1997). Både David Morley (i *Cultural Studies* 12. 4. 1998) och Graeme Turner (i *Media International Australia* 87, 1998) skriver med en vrede, med en känsla av att vara felaktigt behandlade, som är sällsynt i offentlig akademisk debatt. Varför?

Jag tror det beror på tre fenomen som överlappar varandra. Det handlar om akademiska discipliner (och förhållandet mellan humaniora och samhällsvetenskap); om hur man definierar forskning (och empiricismens status); och om politik (och akademisk och kulturell populism). Och om sådana debatter om ämnen, forskning och politik är relevanta för cultural studies överallt, har de en speciellt bitter eftersmak i Storbritannien, beroende på vikten av att the Research Assessment Exercise tillhandahåller en mätstock på akademisk duglighet som är offentlig och som har finansiella konsekvenser. Det råder ingen tvekan om att efter den senaste RAE-utvärderingen (1996) tyckte en del cultural studies-forskare att deras perspektiv nedvärderades, att deras tvärvetenskaplighet, deras skepticism gentemot enkelspårig empirisk forskning, och deras intresse för populärnarare än högkulturella frågor var negativa faktorer i sakkunnigbedömningen.

Vare sig dessa misstankar är befogade eller inte (och faktum är att cultural studies-institutioner som sådana behandlades ganska rättvist av RAE:s beredningsgrupp för Communications, Cultural and Media Studies) så reflekterar de en kritik av cultural studies som har blivit ganska vanlig (och som utmärker en ny form av motsättning mellan cultural studies och media studies).

Utgångspunkt för argumentationen är att cultural studies är populistiskt (även om vad som menas med populism varierar). Från ett gammalt vänster-/marxist-/nationalekonomiskt perspektiv (Nick Garnham, Todd Gitlin) ser cultural studies ut att förneka maktstrukturens materiella verklighet (genom användningen av vaga begrepp som "maktmobilisering" och "motstånd"), att underskatta betydelsen av klass (genom att vara upptagna med andra kulturellt bestämda identiteter), att vara ett eko av marknadskrafterna genom sitt jämställande av folklighet med konsumtion, och att alltför ofta lägga sig till med en postmodern relativism i sin värdering av kulturella varor och aktiviteter. Oavsett sitt radikala ursprung eller sina radikala anspråk har cultural studies som det nu praktiseras vid universiteten blivit ett förhållande av vardagsliv. (Den mest genomtänkta versionen av denna kritik är Jim McGuigans *Cultural Populism*, London 1992; den minst avmätta Greg Philo och David Millers Glasgow Media Group-pamflett *Wrong Turns in Media/Cultural Studies and Social Science*, 1998.) Dess studenter studerar samtida kommersiell kultur inte som kritiker utan som deltagare, med det uttalade målet att själva bli delaktiga i kulturapparaten.

Detta hänger samman med en andra form av kritik, utvecklad av vad man skulle kunna kalla gamla ämnesbundna skeptiker, som definierar populism i akademiska termer. Från detta perspektiv har framgångarna för cultural studies väldigt lite att göra med dess inneboende vetenskapliga eller pedagogiska värde och mycket att göra med universitetens materiella situation på 1980- och 1990-talen; expansion, kostnadsnedskärningar, och en hets efter kortsiktiga lösningar inom högre ut-

bildning som inneburit anpassade och snyggt paketerade kurser, kvantitativa mått på forskningsproduktiviteten, och en ny typ av samförstånd mellan förläggare och akademiska författare i jakten på "den snabba produktionen av projekt baserade på lättillgängligt material". Med Paul Giles ord, "Från detta perspektiv har cultural studies i Storbritannien blivit en akademisk vara, manifest innesluten i utbytessystem och marknadsvärde" (Paul Giles: *Virtual Americas: The Internationalization of American Studies and the Ideology of Exchange*; *American Quarterly* 50 (3) 1998, pp. 531–152).

Anklagelsen för *populism*, antingen den formuleras från den gamla vänsterns eller gamla ämnens position, är med nödvändighet en anklagelse om trolöshet. "Se", verkar kritikerna säga, "ni hävdar att ni är radikala, men i själva verket deltar ni i hyllningarna till konsumtionskapitalismen och/eller stödjer de mest kalkborgerliga och marknadsanpassade sidorna inom universitetspolitiken". Inte undra på att cultural studies-utövare börjar känna sig paranoiska och rusar upp för att omdefiniera sin egen praktik, distanserar sig från *approprieringar* av cultural studies och hänvisar bakåt till cultural studies principer före förfallet.

Jag tror också att dessa utövare har rätt i att spåra en viss trolöshet också hos sina kritiker – cultural studies-*populism*, oavsett de problem den innebär, är åtminstone ett försök att bry sig om vardagsliv (marxistiska kritiker har sin egen historia av nedlåtenhet och romantisering gentemot arbetarklassen) och inget ämne kan sägas ha motstått the New Management of British universities på 1980- och 1990-talen ("trason des clerics", de intellektuellas svek, var en allmän akademisk tendens). Finns det sålunda substans i popu-

lismkritiken av cultural studies, så råder också betydande förvirring om vilka frågor det handlar om: är cultural studies en institution, en pedagogik, ett ämne, eller en politik? Vad som är tydligt är att *cultural studies* alltför ofta konstrueras som fel slags objekt. Det är faktiskt inte en institution, en pedagogik, ett ämne eller en politik; begreppet beskriver snarare en inställning till dessa företeelser – mångvetenskapligt, metodologiskt självreflexivt, teoretiskt promiskuöst, inte bundet av konventioner för det akademiskt eller politiskt passande (och det producerar därför ofta arbeten som verkligen kan kritiserars för brist på stramhet).

Ett annat sätt att förstå dessa frågor är att se på cultural studies som en "othering"-process. Eftersom dess dynamik sker i form av en kritik av discipliner, så ändras dess tyngdpunkt enligt ämnenas aktuella förutsättningar. Inom litteratur- (och film- och musik-)vetenskap betyder alltså cultural studies att fokusera mer på kontext än på text, att sociologisera problem; inom sociologi som kontrast betyder cultural studies att fokusera på text (eller diskurs) mer än på institutioner. I mer allmänna akademiska termer kan cultural studies sägas fokusera på det samtida (mer än det kanoniserade), på det låga i stället för det höga; det innebär att vara uppmärksam på sociala grupper och processer marginaliserade i huvudströmmen inom social forskning och kulturforskning (svarta och etnicitet, kvinnor och genus, queers och queerness); det innebär att uppmuntra flödet av ideer över nationella gränser och kring akademiska traditioner (ett flöde som innefattar systematiska men inte nödvändigtvis improduktiva felläsningar – som när franska filosofer tolkas av amerikanska kommunikationsforskare utan kännedom om metafysik eller feno-

menologi, och när amerikansk subkulturteori omarbetas av brittiska litteraturforskare utan kunskap om sociologi och etnometodologi).

Ur detta perspektiv står det klart för mig att cultural studies, som ett sätt att kritisera ämnen, inte kan vara ett eget ämne – därav dess problem som institution och pedagogik. Cultural studies är inte ett lämpligt ämne för studenter inom grundutbildning. Det är beroende av den uppnådda ämneskunskapen och ämnespraktiken som sedan – på doktorandnivå – blir objekt för den reflexiva kritik som i grunden definierar cultural studies. Samtidigt (och kanske mer problematiskt) så kan det inte heller finnas en cultural studies-metodologi (snarare finns det en kritik av metodologier), och detta förklarar, tror jag, varför politiskt orienterade kulturanalytiker som Jim McGuigan känner sig obekväma. Som en beskrivning – ett hyllande – av vardagsliv, kan cultural studies verka beskriva ett sätt att hoppa av från politiska debatter en gång för alla, ett sätt att undvika politiska eller etiska eller till och med estetiska ställningstaganden. Men innan jag återvänder till implikationerna av detta så vill jag göra en avstickare till mediestudier, en avstickare som kommer att bistå med ett annat (och förhoppningsvis mer konstruktivt) perspektiv på cultural studies.

De senaste fyra åren har jag varit ledare av ett forskningsprogram om mediaekonomi och mediekultur under ESRC, Economic & Social Research Council. När jag skrev den ursprungliga projektbeskrivningen (tillsammans med Colin MacCabe från British Film Institute) tänkte jag inte på mig själv som mediasociolog. Poängen med projektet var att ta in nya perspektiv i brittisk medieforskning (och vi och projektet betraktades med be-

tydande motvilja av det dåvarande medieforskningsetablissemanget). Å ena sidan ville vi uppmuntra forskning om medierna som industri, med begrepp från företags ekonomi, ledningsstudier, yrkessociologi etc.; å andra sidan ville vi sammanföra de vanliga forskningsfrågorna om publik och effekter med cultural studies intresse för betydelse och identitet. I det långa loppet (beroende på ESRC-byråkratiska fenomen som jag inte går in på) så kom det program som fick anslag att uppvisa få likheter med det program vi hade planerat – majoriteten av projekten som fick anslag inbegrep mediasociologi; inget projekt kunde egentligen beskrivas som cultural studies. Detta avspeglar cultural studies/media studies-sprickan som redan nämnts, men vad som är ännu mer slående i ESRC-kontexten är den olyckliga akademiska positionen för media studies i sig, en position som jag tror hjälper till att ge perspektiv på det akademiska problemet med cultural studies.

Det är två frågor som dyker upp omedelbart. Först är det frågan om discipliner; hur passar medieforskning in i ESRC:s struktur av beredningsgrupper? Vem ska bedöma ansökningar om media studies? (detta är ett speciellt problem genom att sakkunniga tenderar att fokusera på föregiven metodologi, och olika ämnen har sina egna tämligen rigida synsätt på vad som är giltigt/genomförbart i anslags-sammanhang.) För det andra, politikfrågan: hur förhåller sig medieforskning till uppmärksammade socialpolitiska frågor, dvs. till frågeställningar primärt definierade/formulerade av statliga ämbetsverk. ESRC-frågan verkar vara hur man ska haka på medieforskning på undervisning eller hälsovård eller kriminalitet. Ministeriet som direkt handhar media, the Department of Culture, Media and

Sport, har hittills varit mer upptaget med kulturindustripolitik än med mediefrågor (för en diskussion av Labours nya kulturpolitik se *Critical Quarterly* 41(1), 1999, ett temanummer om *Creative Britain*). Regeringsmakten är naturligtvis (precis som medieindustrin) intresserad av forskning om implikationerna av ny kommunikationsteknologi, om informationssamhället, om konsumtionens framtid etc., men detta innebär huvudsakligen marknadsundersökningar, och problemet med den akademiska jakten på forskningsanslag i denna kontext är att vi måste följa en agenda som upprättats någon annanstans. Forskning blir rådgivning (så har Glasgow Media Group förändrats från att vara kritiker av BBC:s ideologi till rådgivare för BBC:s marknadsföring).

I det nuvarande forskningsklimatet inom samhällsvetenskap i Storbritannien betraktas alltså mediestudier i bästa fall som ett påhäng. Nyckelfrågor för forskningen definieras – våld, ungdom, förfallstendenser, etc. – och utrymme lämnas för lite arbete om våld och medierna, ungdomen och medierna, förfallstendenser och medierna. Resultatet blir ett förnekande av mediestudiernas egenberättigande; medier ska studeras för att de råkar vara i centrum (inte i marginalerna) av den sociala processen. Och den nödvändiga uppgiften för medieforskare blir därför att etablera den akademiska/politiska betydelsen hos sin egen agenda, att göra klart att vi lever i ett medierat samhälle och att förstå medier innebär att tänka om kring centrala begrepp inom samhällsvetenskapen. Till exempel:

medborgarskap

Vi lever i en ny form av offentlig sfär, som inte bara är indirekt medierad genom användningen av press/etermedia som bas

för demokratisk politisk kommunikation men som också konstrueras direkt genom användningen av människors röster i kvällstidningar, pratshower, dokumentärsåpor etc. Mediernas roll i omskapandet av politiken är lika viktig som statens roll i regleringen av medier. Som vi hävdade i början måste en förståelse av medieekonomi integreras med en förståelse av mediekultur.

socialisation

Folks självuppfattning, deras uppfattning om samhället självt (begrepp som socialitet, identitet, etnicitet) medieras i dag på sätt som inte enkelt kan härledas från kartor över social struktur och yrkesstruktur, från empiriska beskrivningar av arbetsplatsen, familjen, marknaden, lokalsamhället. Spänningen – eller samförståndet – mellan levd och medierad verklighet är central för de sociala och psykologiska processer genom vilka människor blir medvetna om sitt sociala själv.

auktoriteten

hur ska vi karaktärisera *eliten* (eller *de intellektuella*) i ett medierat samhälle? Hur hamnar frågor på den politiska, ideologiska, och konstnärliga agendan? Vad har egentligen Rupert Murdochs *makt* för karaktär? Vad är i sin tur grunden för mediereglering och dess legitimitet?

globalisering

Många av de frågor som sociologer löst sammanfogar till *postmodernism* rör den internationella cirkulationen av varor, betydelser och värden, men i detta sammanhang är cirkulation lika med mediering, antingen genom globala medier i sig själva eller i användningen av medier underifrån, så att säga, i skapandet av nya former av övernationella sociala relationer.

I allmänna ordalag tror jag att det går att hävda att många förgivettaganden som fortfarande ligger bakom socialpolitiska debatter, förgivettaganden om livsstilar, sociala relationer och subjektiviteter, inte längre är giltiga. Den ur liberalismen härstammande framställningen om individuella marknadsintressen som drivkraft och den marxistiskt härstammande framställningen om formeringen av grupper med gemensamt materiellt intresse är båda vilseledande, till och med i sofistikerade versioner som tar hänsyn till ekonomisk *irrationalitet* och ideologiers förvillande effekter. Båda perspektiven förutsätter implicit ett verkligt (materiellt, av ekonomin determinerat) samhälle som har blivit förvrängt, fördunklat, av medier och deras effekter. Men utgångspunkten för mediestudier är att samhällen – erfarenheter – med nödvändighet och från början till slut är medierade samhällen, medierade erfarenheter. Det finns inget före medier, inget *verkligt* samhälle eller någon *verklig* erfarenhet som kan räddas.

Mediesociologer måste ta ansvar för att sätta sin förståelse av *medierade livsvärldar* i centrum av den offentliga politiska debatten. Och detta har konsekvenser för mediestudier själva, vilka måste mäta relaterade förändringar i medier till förändringar i samhället utan att förfalla till antingen teknofili och välbefinnandefuturologi eller teknofobi och permanent nostalgi. Om det är sant att kommunikationssystemen i den digitala tidsåldern skapar ett nytt slags informationsöverflöd, att kommunikationens hastighet och räckvidd transformerar vad som är och kan förstås som *samhället*, då är det också sant att detta händer enligt kapitalismens logik – genom konkurrens (och tendenser till oligopol), strävan efter profit (och spridning av marknadsorienterade praktiker till

områden som tidigare varit förskonade från dem), och utveckling av nya former av konsumtion. Men kapitalets dynamik förklarar inte dess effekter (eller hinder och avvikelser i dess utveckling), och uppgiften för mediestudier är inte så enkel som att identifiera trender, men istället att bedöma och kritisera dem vilket i sin tur är att ställa en akademisk utmaning. Vilka begrepp behöver fräschas upp? (*Public service? Publiken? Konsumtion? Reglering?*) vilka frågeställningar måste formuleras? Vad kan/borde uppnås genom statlig mediepolitik? Hur kan mediestudier vinna auktoritet (en auktoritet som för närvarande ifrågasätts av medierna själva, för vilka media studies, snarare än cultural studies, är inkräktaren i den akademiska världen). Sådana frågor måste bestämma utvecklingen för media studies, eller rättare sagt för medieforskning: en forskningsstrategi är beroende av en klar uppfattning om akademiskt ändamål (och ett överenskommet politiskt ansvar). Mediastudier är inte ett ämne mer än cultural studies men det behöver visa upp sitt arv, ett delat ramverk av begrepp och frågeställningar, en underliggande konsensus om frågor som betyder något (även om svaren kan variera högst avsevärt), och det behöver vara metodiskt övertygande (speciellt om det ska ta sin rätta plats i ESRC:s diskussioner).

När jag påbörjade en akademisk karriär vid början av 1970-talet var jag sociolog intresserad av medie- och kulturfrågor. De närmaste tjugo åren innebar detta intresse att korsa ämnesgränser (inte minst gränsen mellan humaniora och samhällsvetenskap) och växla in mitt arbete på frågor som formulerades utanför sociologin, inom cultural studies naturligtvis, men också inom filmvetenskap, litteraturteori och filosofi. I slutet av 1970-talet föränd-

rade verksamheten vid å ena sidan Centre for Contemporary Cultural Studies i Birmingham, å andra sidan Glasgow Media Group, de sätt på vilka forskning om kultur och medier uppstod. Under en period förlorade ämnesetiketter sin mening – jag tillhörde en generation av akademiker som lika gärna kunde placeras i sociologi, mediastudier eller cultural studies (i karriärstermer rörde jag mig från att vara lektor i sociologi till att bli professor i English studies) – och jag tycker fortfarande att samhällsstudier till sin natur är cultural studies. Men det är förhållandet mellan brittiska cultural studies och media studies, samtidigt både så nära varandra och så distinkta, som intresserar mig nu. Att studera samtida medier är att studera samtida kultur; att utföra cultural studies är att utföra mediastudier (jag har granskat en rad cultural studies-kurser i Storbritannien utifrån; deras studenter studerar nästan uteslutande mediernas texter och effekter). Detta är att återvända till min inledande paradox från en något annorlunda vinkel: om cultural studies och mediastudier är så tätt sammankopplade (t.ex. i samband med RAE-kommittén, och inom akademisk organisering), varför verkar de att i ökande grad stå i motsättning till varandra (som i utvecklingen av separata tidskrifter)?

Jag tror att svaret (och orsaken till att relationerna blivit spända) inte handlar om studieobjekt, inte ens forskningsmetoder i sig, men snarare om ideologi och stil. *Media studies* betecknar en grupp akademiker som ser sig själva som professionella, ansvarstagande, strävande efter forskningsanslag och politiskt inflytande; *cultural studies* betecknar en grupp akademiker som fortfarande betraktar sig själva som akademiskt excentriska, marginella, mer intresserade av idéer än av data, mer

intresserade av att definiera sociala mönster än att bestämma socialpolitik. De akademiska självbilderna är märkbart olika och jag är säker på att en kunskaps sociolog (och/eller en psykobiografiker) skulle kunna roa sig med att plocka isär institutionella och personliga orsaker till att enskilda akademiker har följt den ena eller andra banan. För att tala för mig själv betraktar jag mig nuförtiden som mediesociolog och ser på cultural studies som en irritation, vilket inte betyder att det är en onödig irritation. Frågan är, för att uttrycka det annorlunda, inte hur man ska utveckla cultural studies, utan hur man ska använda cultural studies som sporre för att utveckla alla andra.³

Översättning: Alf Arvidsson

NOTER

¹ Ett av de mer förvirrande exemplen är Brittiska Rådets satsning på något som kallas "British Cultural studies". Brittiska Rådet bekostas av utrikesdepartementet för att främja brittiska kulturella intressen utomlands. Detta innebar tidigare att satsa på högkultur – brittiska orkestrar, författare, poeter och bildkonstnärer visades upp runt världen. Men de senaste tio åren (efter Sovjetunionens kollaps och intensifieringen av den internationella tävlan om kulturellt inflytande i östeuropa) har brittisk kultur kommit att definieras i mer antropologiska termer och den globala influensen hos lågkulturella former som popmusik och TV-komedier har blivit erkänd. Inte desto mindre finns det stort utrymme för missförstånd mellan deltagare i "British Cultural Studies"-kurser (vilka kommer med förväntningar om att studera tankar hos t.ex. Stuart Hall, med tanken att applicera dem på sina egna länder) och deras kursledare (som har förberett seminarier kring t.ex. brittisk TV eller brittiskt kommunalstyrelse).

² Utanför den akademiska världen verkar cultural studies ha haft sitt mest långvariga inflytande bland konstnärer (kanske genom inslaget av obli-

gatoriska "allmänna studier" i konstskoleutbildningar). Cultural Studies har tydligt influerat arbetet bland de s.k. Young British Artists, och utnyttjas nuförtiden rutinmässigt i utställningskataloger och konstnärsmönografier.

³ För ett liknande resonemang (tror jag!) ur ett skandinaviskt perspektiv, se Peter Dahlgren: "Cultural Studies as a Research Perspective", i J. Corner, P. Schlesinger & R. Silverstone ed., *International Media Research*, London & New York 1997. Tack till Philip Schlesinger för att han fäste min uppmärksamhet på den efter att jag skrivit det ovanstående.

SUMMARY

Advancing Cultural Studies

In the last twenty years Cultural Studies have had a remarkable impact on the academy in Britain,

inspiring new approaches to research in both the humanities and the social sciences, and yet cultural studies scholars continue to see themselves as under attack from the traditional disciplines. This essay suggests a number of reasons for this, examining, in particular, the problem of cultural studies' "populism", and focusing on the difficult relationship between cultural studies and media studies.

While it is indisputable that we now live in mediated societies, that such grand social science concepts as citizenship, socialisation, authority and globalisation can only now be understood by reference to the media, it also remains true that we can distinguish between media studies and cultural studies approaches to contemporary life by reference to different academic identities and styles. From this perspective, cultural studies is not a discipline as such but an ongoing disciplinary critique. It is defined by its importance and its marginality.